

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นฐานอารมณ์ของทารก และความสัมพันธ์ของสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของมารดา ที่มีต่อพัฒนาการของทารกวัย 6 เดือน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นฐานอารมณ์ของทารก และความสัมพันธ์ของสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของมารดา ที่มีต่อพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารกวัย 6 เดือน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของทารกวัย 6 เดือน และพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารกวัย 6 เดือน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ทารก 6 เดือนที่มีพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็ก "เลี้ยงง่าย" จะมีคะแนนจากการวัดพัฒนาการสูงกว่าทารก 6 เดือน ที่มีพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็ก "เลี้ยงยาก" แลทารกของมารดามีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีคะแนนจากการวัดพัฒนาการสูงกว่าทารกของมารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ
2. มารดาที่ทารกมีพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็ก "เลี้ยงง่าย" จะมีคะแนนจากการวัดพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารกสูงกว่ามารดาที่ทารกมีพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็ก "เลี้ยงยาก" และมารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีคะแนนพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารกสูงกว่ามารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ
3. พัฒนาการของทารก 6 เดือน และพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก 6 เดือน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยมารดา อายุ 17-27 ปี มีบุตรคนแรก สามีภรรยาอยู่ด้วยกัน จำนวน 32 คน แบ่งเป็นมารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ

สังคมสูง จำนวน 16 คน และมารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ จำนวน 16 คน และทารกอายุ 5.6 - 6.3 เดือน ($\bar{x} = 5.93$, S.D. = 0.23) ที่เป็นลูกคนแรกและในขณะคลอดมีสุขภาพแข็งแรง จำนวน 32 คน แบ่งเป็นทารกที่มีพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็ก "เลี้ยงง่าย" จำนวน 16 คน เป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 6 คน และทารกที่มีพื้นฐานอารมณ์เป็นเด็ก "เลี้ยงยาก" จำนวน 16 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์พื้นฐานอารมณ์ของทารก
2. แบบสอบถามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของมารดา (Cholvanich, 1994)
3. แบบวัดพัฒนาการของทารก (Mullen, 1986)
4. แบบวัดพฤติกรรมการโต้ตอบระหว่างมารดาและทารก (Barnard, 1978)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ได้แบ่งขั้นตอนดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการก่อนการวิจัย
 - 1.1 การศึกษานำร่องกับมารดา - ทารก ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากคลินิกตรวจสุขภาพเด็กดี เจ้าหน้าที่ประจำตึกต่าง ๆ และสวัสดิการการเลี้ยงบุตร ของ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพ และเกณฑ์คะแนนมาตรฐานในการจำแนกพื้นฐานอารมณ์ของทารก
 - 1.2 ฝึกผู้ช่วยวิจัยจำนวน 1 คน ในการประเมินคะแนนและคัดเลือก มารดา - ทารก ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อกำหนดเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.3 ขออนุญาตหน่วยงานในการทำวิจัย
 - 1.4 ผู้วิจัยต้องผ่านการฝึกอบรมในการใช้แบบวัด Infant MSEL และ Teaching Scale และทดลองใช้แบบวัดดังกล่าวกับทารกอายุ 6 เดือน เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญซึ่งจะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.90
2. ขั้นเตรียมการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 คัดเลือก มารดา-ทารก ที่มีอายุครบตามเกณฑ์ โดยดูจากบัตรบันทึกประวัติของทารก (สำหรับ มารดา-ทารก ที่มารับบริการที่โรงพยาบาล) จากการสอบถาม (สำหรับ มารดา-ทารก ที่อาศัยอยู่ในชุมชน) และทำการสัมภาษณ์มารดาโดยใช้ SES Questionnaire

เพื่อคัดเลือกมารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง และมารดาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ

2.2 แจ้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และขอความสมัครใจในการเข้าร่วมงานวิจัย

3. ขั้นตอนการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์มารดา โดยใช้แบบสัมภาษณ์พื้นฐานอารมณ์ของทารก และตรวจวัดพัฒนาการทารก ประเมินพฤติกรรมการโต้ตอบระหว่างมารดาและทารก และผู้ช่วยวิจัยทำการประเมินคะแนนแบบสัมภาษณ์พื้นฐานอารมณ์ของทารกเพื่อคัดเลือกมารดา-ทารก เข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.2 ผู้ช่วยวิจัยรวบรวมคะแนนพัฒนาการคะแนนพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดา ที่มีต่อทารก และคะแนนพฤติกรรมการโต้ตอบของทารกที่มีต่อมารดา แล้วบันทึกไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณ และวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพัฒนาการ 5 มาตรฐาน พฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก และพฤติกรรมการโต้ตอบของทารกที่มีต่อมารดา ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระ

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนพัฒนาการ 5 ด้าน พฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก และพฤติกรรมการโต้ตอบของทารกที่มีต่อมารดา ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระ

3. วิเคราะห์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการ กับ พฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารกและ พฤติกรรมการโต้ตอบของทารกที่มีต่อมารดา ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระ

ผลการวิจัย

1. พื้นฐานอารมณ์ของทารกมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการ 2 ด้าน คือ ระบบการรับรู้ทางภาษา ($P < .05$) และการแสดงออกทางภาษา ($P < .05$) และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก ($P < .05$) และพฤติกรรมการโต้ตอบของทารกที่มีต่อมารดา ($P < .001$)

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการ 2 ด้าน คือ การรับรู้การมองเห็น ($P < .05$) และการรับรู้ทางภาษา ($P < .05$) และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก ($P < .01$)

3. พัฒนาการของทารกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก ($r = 0.60, P < .001$) และพฤติกรรมการโต้ตอบของทารกที่มีต่อมารดา ($r = 0.41, P < .05$)

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นฐานอารมณ์ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ที่มีต่อพัฒนาการของทารกวัย 6 เดือน และพฤติกรรมการโต้ตอบของมารดาที่มีต่อทารก ดังนั้นผลการวิจัยนี้ จึงเป็นความสัมพันธ์ที่พบในทารกวัย 6 เดือนเท่านั้น ซึ่งในกลุ่มอายุอื่นอาจไม่พบความสัมพันธ์เช่นนี้

2. ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ประเมินพัฒนาการของทารกในกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัด Infant MSEL ซึ่งยังไม่เคยมีการหาค่ามาตรฐานสำหรับเด็กไทย ดังนั้นการรายงานผลจึงเป็นเพียงการเปรียบเทียบพัฒนาการระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 เท่านั้น จึงไม่อาจตัดสินได้ว่า กลุ่มตัวอย่างใดมีพัฒนาการล่าช้าหรือไม่

3. เนื่องจากสังคมไทยส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถควบคุมลักษณะครอบครัว ซึ่งเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อพัฒนาการได้

4. งานวิจัยครั้งนี้ ไม่อาจควบคุมตัวแปรบางอย่าง (เช่น การอบรมเลี้ยงดู) ที่อาจส่งผลต่อพัฒนาการได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา และพัฒนาเครื่องมือประเมินพื้นฐานอารมณ์ของทารกที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับเด็กไทย

2. ควรมีการหาค่ามาตรฐานพัฒนาการ สำหรับเด็กไทยในกลุ่มอายุต่าง ๆ ควรทำการศึกษาต่อเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น เพศ ลำดับการเกิด การอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพของมารดา และแรงสนับสนุนทางสังคมด้านต่าง ๆ ที่มารดาได้รับ หรือตัวแปรอื่นที่อาจส่งผลต่อพัฒนาการของทารก โดยออกแบบการวิจัยในรูปการวิเคราะห์เชิงสหพันธ์พหุคูณ และการถดถอยพหุคูณ